

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Minister van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

datum

15 februari 2023

ons kenmerk

contactpersoon

betreft

Reactie consultatie Wet kwaliteits-
bevordering uitvoering verkie-
zingsproces

uw kenmerk

e-mail

Geachte heer

Op 23 december 2022 is de Wijziging van de Kieswet, houdende regels over taken van de Kiesraad met het oog op de bevordering van de kwaliteit van de uitvoering van het verkiezingsproces (Wet kwaliteitsbevordering uitvoering verkiezingsproces) gepubliceerd. Met deze brief reageren wij op de internetconsultatie.

Het doel van het wetsvoorstel is om de onafhankelijkheid, de transparantie en de kwaliteit van het verkiezingsproces en de betrouwbaarheid van de verkiezingsuitslag ook in de toekomst te waarborgen. Om dat te bereiken krijgt de Kiesraad extra taken en bevoegdheden om de kwaliteit van de uitvoering van het verkiezingsproces te beoordelen en verder te bevorderen.

In algemene zin onderschrijven de waterschappen, als centraal stembureau tijdens de waterschapsverkiezingen, dit doel. Het is belangrijk dat verkiezingen op een transparante en betrouwbare manier georganiseerd worden. Wel willen wij nog enkele aandachtspunten meegeven.

NOODZAAK

Zoals eerder vermeld, wordt het doel van het wetsvoorstel onderschreven. Echter, de noodzaak van het wetsvoorstel is alleen in heel algemene termen als kwaliteitsbevordering en toekomstbestendig verwoord. Wij vinden het wenselijk om nut, noodzaak en urgentie duidelijker te maken en op te nemen in de toelichting. De nieuwe taken van de Kiesraad omvatten een nieuwe vorm van toezicht op - en daarmee verantwoording door - de centraal stembureaus, dit raakt de autonome besluitvorming van de centrale stembureaus. Onduidelijk is de noodzaak hiertoe en waarin de uitvoering van het verkiezingsproces in de huidige vorm op grond van de Kieswet te kort schiet.

KWALITEIT EN CAPACITEIT KIESRAAD

De Kiesraad krijgt door dit wetsvoorstel meer verantwoordelijkheden. We maken ons daarbij wel zorgen over de kwaliteit en capaciteit bij de Kiesraad. Als de Kiesraad meer taken krijgt dan hoort daar ook een investering bij in de organisatie van de Kiesraad. Uit het wetsvoorstel blijkt dat een dergelijke investering

vooral gericht is op kennis van verkiezingssoftware. Een investering in de kwaliteit van de advisering is ook van belang. In aanloop naar de verkiezingen is deze kwaliteit wisselend.

Daarnaast is ook de capaciteit een aandachtspunt. Voor de waterschappen zijn tijdige beschikbaarheid en ondersteuning in het gebruik van instrumenten die de Kiesraad gaat inzetten (zoals instructies, modellen en kwaliteitsstandaarden) van groot belang.

FUNCTIEVERMENGING

De wetswijziging houdt een forse uitbreiding in van bevoegdheden op controlerend en adviserend gebied. Het valt ons op dat de Kiesraad straks twee rollen krijgt die mogelijk door elkaar kunnen lopen. Aan de ene kant is de Kiesraad het orgaan dat de verkiezingen controleert. Maar aan de andere kant is de Kiesraad ook het orgaan dat de verkiezingen organiseert. Reeds bij het wetsvoorstel programmatuur verkiezingsuitslagen constateerde de Afdeling advisering van de Raad van State dat de Kiesraad meerdere rollen zal gaan vervullen en in die hoedanigheid 'met zichzelf' afspraken maakt en op zichzelf toeziet. Mede in het licht van de verdere transitie van de Kiesraad benadrukte de Afdeling advisering het belang dat er in organisatorische zin onderscheid wordt gemaakt ter voorkoming van onwenselijke functievermenging.

In dit wetsvoorstel wordt daarom voorzien in de noodzakelijke waarborgen om onwenselijke functievermenging binnen de Kiesraad te voorkomen. Zo wordt bepaald dat de taken en bevoegdheden, die zien op het toezicht van het gebruik van de (uitslag)programmatuur en van de uitvoering van het verkiezingsproces door de stembureaus, door andere leden worden uitgevoerd dan de leden die de taken van de Kiesraad als centraal stembureau uitvoeren. Op blz. 26 van de Memorie van Toelichting van dit wetsvoorstel wordt er ten behoeve van de functiescheiding een aantal voorstellen gedaan. Feit blijft echter dat de Kiesraad haar eigen werkzaamheden moet controleren. Dat blijft ongelukkig. Het zou wellicht sterker zijn als de toezichthoudende rol door een ander orgaan en op een ander niveau wordt gedaan.

EFFECTEN

De Kiesraad krijgt behalve een adviestaak en ondersteunende taak nu ook een toetsende/controlerende rol. De nieuwe taken van de Kiesraad komen neer op het geven van procesaanwijzingen, opstellen van de rapportage van bevindingen en het advies over een herstemming. En in paragraaf 4.2 wordt bij gevolgen voor de waterschappen de inlichtingenplicht genoemd. Het is lastig om de effecten van het wetsvoorstel op het verkiezingsproces voor de waterschappen in de praktijk goed in te schatten, omdat dat vooral gaat blijken uit het in artikel A 11 lid 2 genoemde plan van de Kiesraad. Het is van belang om bij het opstellen van het plan rekening te houden met de effecten voor de uitvoering.

Wij verzoeken u deze aandachtspunten te betrekken bij de verdere ontwikkeling van het wetsvoorstel. Vanzelfsprekend zijn wij bereid een nadere toelichting te geven bij de genoemde punten. Hiervoor kunt u contact opnemen met

Hoogachtend,

Algemeen directeur